EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 19.6.2024
COM(2024) 619 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Alankomaiden talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 619 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Alankomaiden talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 30 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263[1] ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241[3], jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

---

1 EUVL L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

(2) REPowerEU-asetuksella[4], joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan EU:n energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Alankomaat on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*[5] tarjotakseen tietoa politiikkaa koskevien päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Näistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Tiedonannon jatkoksi komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 *Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskevan vuosikertomuksen*[6]. Kertomuksessa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailuvahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykyä edistävän tekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 *Vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2024*[7]. Tämä käynnisti vuoden 2024 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 22 päivänä maaliskuuta 2024, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2024 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Alankomaat kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Alankomaiden alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2024. Niin ikään komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 12 päivänä huhtikuuta 2024 ja ehdotuksen 11 päivänä maaliskuuta 2024.

(5) EU:n uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta. Lisäksi siihen sisältyy muutettu liiallisia alijäämiä koskevan

---

4 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

menettelyn täytäntöönpanosta annettu asetus (EY) N:o 1467/97 ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä annettu direktiivi 2011/85/EU[8]. Uuden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat julkisen velan kestävyys sekä kestävä ja osallistava kasvu, joihin pyritään julkisen talouden asteittaisen vakauttamisen sekä uudistusten ja investointien avulla. Sillä lisätään kansallista omistajuutta ja keskipitkän aikavälin painotusta sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat sisältävät jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljän tai viiden vuoden aikajänteellä jäsenvaltion vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen[9] olisi täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla viimeistään sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa BKT:hen ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen näiden suunnitelmien laatimista komission on määrä lähettää [21 päivänä kesäkuuta] 2024 jäsenvaltioille ohjausta suunnitelmien ja myöhemmin toimitettavien vuotuisten edistymisraporttien sisällöstä ja toimittaa niille asetuksen (EU) 2024/1263 5 artiklan nojalla julkisen talouden sopeutusta koskevaa teknistä ohjausta (tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot). Jäsenvaltioiden olisi toimitettava keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa 20 päivään syyskuuta 2024 mennessä, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava kansallisten parlamenttiensa osallistuminen sekä itsenäisten finanssipolitiikan instituutioiden, työmarkkinaosapuolten ja tilanteen mukaan muiden kansallisten sidosryhmien kuuleminen.

(6) Vuonna 2024 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan

---

8 Neuvoston asetus (EU) 2024/1264, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklassa (EUVL L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Nettomenoilla tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Alankomaat toimitti 7 päivänä heinäkuuta 2022 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 4 päivänä lokakuuta 2022 päätöksen Alankomaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä[10]. Päätöstä muutettiin 24 päivänä lokakuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys ja siihen sisällytettiin REPowerEU-luku[11]. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Alankomaat on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Alankomaat toimitti 29 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Alankomaiden puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Alankomaita koskevan maaraportin vuodelta 2024[12]. Siinä arvioidaan Alankomaiden edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Alankomaat on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelma ei vastaa lainkaan tai joihin se vastaa vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Alankomaiden edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Alankomaista perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Alankomaiden makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin maaliskuussa 2024[13]. Komissio totesi 19 päivänä

---

10 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 4 päivänä lokakuuta 2022, Alankomaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 12275/22; ST 12275/22 ADD 1).

11 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 24 päivänä lokakuuta 2023, Alankomaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 4 päivänä lokakuuta 2022 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 13613/1/23).

12 SWD(2024) 619 final.

13 SWD(2024) 82 final.

kesäkuuta 2024, että Alankomailla on makrotalouden epätasapainoja. Asuntomarkkinat ovat Alankomaissa yliarvostetut, mikä on johtanut suureen yksityiseen velkaan. Tästä aiheutuu haavoittuvuuksia, joilla on rajat ylittävää merkitystä ja jotka ovat edelleen relevantteja siitä huolimatta, että tilanne on parantunut jonkin verran. Haavoittuvuuksia liittyy myös suureen vaihtotaseen ylijäämään, mutta niitä on lieventänyt suhteellisen vahva kotimaisen kysynnän kasvu. Vaihtotase on ollut ja sen odotetaan pysyvän hyvin ylijäämäisenä, koska tavaroiden ja palvelujen kauppatase on erittäin ylijäämäinen. Tämän taustalla on se, että kotimaiset säästöt ylittävät investoinnit koko talouden osalta. Kotimainen kysyntä on kuitenkin kasvanut viime vuosina voimakkaammin kuin muualla euroalueella, mikä viittaa siihen, että vaihtotaseen ylijäämän heijastusvaikutukset muuhun alueeseen ovat lievenemässä. Säästöjen ja investointien merkittävä epätasapaino johtuu monikansallisten yritysten merkittävästä läsnäolosta Alankomaissa, yrityksille kertyneiden voittovarojen vaikutuksesta tilastoihin sekä eläkerahastoista, joihin kertyvät huomattavat säästöt sijoitetaan ulkomaille. Yksityinen velka supistui vuonna 2023 edelleen huomattavasti, ja sen odotetaan pysyvän laskusuunnassa. Velkaa on kuitenkin yhä paljon. Suuri velka yhdistettynä suuriin, pääasiassa asunto- ja eläkesäästöistä koostuviin epälikvideihin varoihin altistaa kotitaloudet muuttuville taloudellisille olosuhteille, erityisesti kun otetaan huomioon yliarvostetut asuntomarkkinat. Asuntojen hinnat olivat suurimman osan viime vuodesta korjaantumaan päin, mikä johtui tiukentuneista rahoitusoloista. Hinnat ovat kuitenkin edelleen yliarvostettuja, vaikkakin vähemmässä määrin kuin aiemmin. Havaittujen haavoittuvuuksien korjaamiseksi on toteutettu joitakin toimenpiteitä, mutta lisätoimia tarvitaan. Asuntopulaan voitaisiin vastata määrätietoisemmin useilla eri toimilla, kuten lisäämällä asuntoinvestointeja ja poistamalla uusien asuntojen rakentamisen esteitä sekä puuttumalla vahvemmin velkarahoitteisen omistusasumisen verokannustimiin. Yksityisten vuokramarkkinoiden viimeaikaiset uudistukset eivät todennäköisesti edistä asuntojen saatavuutta.

(11) Eurostatin vahvistamien tietojen perusteella[14] Alankomaiden julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 0,3 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 50,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2023 loppuun mennessä 46,5 prosenttiin.

(12) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022[15] Alankomaille, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa[16], kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Alankomaille suositettiin, että se olisi valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Alankomaille suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä

14 Eurostat – Euro Indicators, 22.4.2024.

15 Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Alankomaiden talouspolitiikasta sekä samassa yhteydessä annettu Alankomaiden vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 154).

16 Alankomaiden vuoden 2023 keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, on komission kevään 2024 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 9,7 prosenttia kymmenen vuoden keskimääräisen todellisen potentiaalisen kasvuvauhdin ja vuoden 2023 BKT-deflaattorin perusteella.

energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys[17] oli vuonna 2023 kiristävä (0,8 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka oli 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tähän sisältyy energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin ja yrityksiin kohdennettujen hätätilanteen tukitoimenpiteiden kustannusten kasvaminen 0,4 prosentilla suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvu oli vuonna 2023 neuvoston suosituksen mukainen. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 3,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 eli ne supistuivat 0,1 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna.[18] Alankomaat rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, kuten ylikuormittuneen sähköverkon laajentamiseen, julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja laajempaan nopeiden internetyhteyksien saatavuuteen maaseutualueilla. Alankomaat toimitti 24 päivänä toukokuuta elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisen ensimmäisen maksupyynnön, jota komissio arvioi parhaillaan.

(13) Vuoden 2024 vakausohjelmaan sisältyvät keskeiset kehitysarviot voidaan tiivistää seuraavasti. Julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalinen BKT kasvaa 1,1 prosenttia vuonna 2024 ja 1,6 prosenttia vuonna 2025. Julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen odotetaan vuonna 2024 kasvavan 2,0 prosenttiin, vuonna 2025 taas 2,1 prosenttiin. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 46,8 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 48,1 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan kasvavan niin, että se on 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026, 2,6 prosenttia vuonna 2027 ja 3,2 prosenttia vuonna 2028. Julkisen talouden rahoitusaseman ei sen vuoksi ennakoida pysyvän ohjelmakauden aikana alle viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen puolestaan arvioidaan kasvavan vuoden 2025 jälkeen asteittain 52,0 prosenttiin vuonna 2028.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 0,8 prosenttia vuonna 2024 ja 1,5 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio on 2,5 prosenttia vuonna 2024 ja 2,0 prosenttia vuonna 2025.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 2,0 prosenttia ja julkisen talouden velan on määrä vuoden 2024 loppuun mennessä kasvaa suhteessa BKT:hen 47,1 prosenttiin. Alijäämän kasvu vuonna 2024 on seurausta pääasiassa tulovajeista, jotka johtuvat osinkotuloverojen vuoden 2024 korotusta ennakoiden tehdystä poikkeuksellisen suuresta osingonjaosta vuonna 2023, kasvaneista sosiaalietuusmenoista pienituloisten kotitalouksien ostovoiman palauttamiseksi, Ukrainalle annettavan avun lisäämisestä

[17] Finanssipolitiikan viritykseen tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti että EU:n talousarviosta rahoitettavan finanssipolitiikan talousvaikutusta. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on sisällytetty elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

[18] Muut kansallisesti rahoitetut pääomamenot kasvoivat 0,2 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna.

sekä ilmastoon, infrastruktuuriin ja puolustukseen osoitetuista valtion varoista tehdyistä julkisista investoinneista. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan elvyttävä, 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ’avustukset’, rahoitetaan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaiden investointien ja tuottavuutta lisäävien uudistusten tekemisen ilman suoraa vaikutusta Alankomaiden julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(17) Neuvosto suositti[19] 14 päivänä heinäkuuta 2023 Alankomaille, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun[20] enintään 3,5 prosenttiin. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 alustavia talousarviosuunnitelmia laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaisi neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Alankomaiden kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ennakoidaan vuonna 2024 kasvavan 6,6 prosenttia eli suositeltua enimmäiskasvua enemmän. Kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen suositellun enimmäiskasvun ylitys vuonna 2024 on 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nettomenot olivat vuonna 2023 kuitenkin (suhteessa BKT:hen 1,3 prosenttia) pienemmät kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin. Koska vuotta 2024 koskeva suositus annettiin kasvuvauhdin muodossa, suosituksen noudattamista arvioitaessa on otettava huomioon myös vertailuajankohdan vaikutus vuodesta 2023 alkaen. Jos nettomenot olisivat olleet vuonna 2023 samat kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin, nettomenojen kasvu vuonna 2024 olisi ollut alle 0,1 prosenttia enemmän suhteessa BKT:hen kuin suositeltu kasvuvauhti. Sen vuoksi kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ei välttämättä katsota olevan täysin suosituksen mukaisia.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Alankomaat purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto täsmensi vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Alankomaiden olisi varmistettava, että ne kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset[21] ovat suhteessa BKT:hen 1,0 prosenttia vuonna 2023,

---

19 Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Alankomaiden vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Alankomaiden vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 176).

20 Nettomääräisillä perusmenoilla tarkoitetaan kansallisesti rahoitettuja menoja ilman i) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, ii) korkomenoja, iii) suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja sekä iv) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

21 Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

0,1 prosenttia vuonna 2024 ja 0,0 prosenttia vuonna 2025. Dieselin ja bensiinin alennettujen valmisteverojen odotetaan pysyvän voimassa vuonna 2024. Jos saatavat säästöt käytettäisiin julkisen talouden alijäämän supistamiseen, kuten neuvosto on suosittanut, julkisen talouden sopeutus olisi vuonna 2024 näiden kehitysarvioiden perusteella 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen[22] elvyttävä vaikutus finanssipolitiikan viritykseen olisi samana vuonna 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ennakoidaan purettavan mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Saatavia säästöjä ei kuitenkaan ennakoida käytettävän kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Vaarana on, että tämä ei vastaa neuvoston suositusta.

(19) Lisäksi neuvosto suositti, että Alankomaat jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vuonna 2024 pysyvän samoina eli 3,1 prosentissa suhteessa BKT:hen (kun ne vuonna 2023 olivat 3,1 % suhteessa BKT:hen). Tämä vastaa neuvoston suositusta. EU:n varoilla rahoitettavien julkisten menojen, elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan puolestaan pysyvän vuonna 2024 ennallaan 0,2 prosentissa suhteessa BKT:hen.

(20) Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on komission kevään 2024 talousennusteen mukaan ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,1 prosenttia olettaen, että politiikka pysyy muuttumattomana. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa siitä, että hallitus suunnittelee lisäävänsä julkisia investointeja edelleen. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen niin, että se on vuoden 2025 lopussa 48,4 prosenttia.

(21) Vakituisista asuinkiinteistöistä saatuja tuottoja, eläkevarallisuutta ja harvainyhtiöissä olevia sijoituksia verotetaan suotuisasti verrattuna osake- ja joukkovelkakirjasijoituksista saatuihin tuloihin. Lisäksi osake- ja joukkovelkakirjasijoituksista saatujen tulojen vero lasketaan oletetun, ei todellisen, tuoton perusteella. Asuinkiinteistöjen edullinen verokohtelu asuntolainakorkojen vähennysoikeuden kautta yhdistettynä matalaan laskennallisen vuokran verotukseen lisää kysyntää asuntomarkkinoilla, mikä nostaa hintoja. Lisäksi eläkevakuutusten verohelpotus myönnetään verrattain korkeaan tulotasoon asti. Tämän seurauksena kotitalouksien varallisuus keskittyy Alankomaissa voimakkaasti epälikvideihin varallisuustyyppeihin, kuten asuntoihin tai eläkkeisiin. Kotitaloudet altistuvat näin ollen suuremmalle taloudelliselle riskille talouden häiriöiden aikana, eikä optimaalinen kulutustottumus monissa tapauksissa toteudu kotitalouksien elinkaaren aikana. Lisäksi eriarvoinen verokohtelu omaisuuserien lajeissa ja niiden välillä aiheuttaa verokeinottelua ja voi vääristää pääoman tehokasta kohdentamista. Tästä syystä kyseisellä eriarvoisella kohtelulla on merkitystä makrotalouden epätasapainojen korjaamisen kannalta.

[22] Tätä vaikutusta mitataan julkisen talouden perusmenojen muutoksena suhteessa BKT:n keskipitkän aikavälin (10 vuoden) keskimääräiseen potentiaaliseen nimelliseen kasvuun. Perusmenoista on vähennetty i) harkinnanvaraisten tulopuolen toimenpiteiden lisävaikutus julkiseen talouteen, ii) kertaluontoiset toimenpiteet, iii) suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot ja iv) elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), ja muilla EU:n varoilla rahoitetut menot. Muutos ilmaistaan suhteessa nimelliseen BKT:hen.

(22) Edellä mainittujen verokannustimien lisäksi asuntomarkkinoiden yliarvostukseen on vaikuttanut uusien asuntojen tarjonnan puute. Sellaisten esteiden poistaminen, jotka jarruttavat tällä hetkellä investointeja muun muassa asuntorakentamiseen, voisi tarjota hallitukselle mahdollisuuden edistää tehokkaasti asuntotarjonnan lisäämistä koskevia suunnitelmiaan sekä ulkoisen tasapainon palauttamista. Tällaisten esteiden poistaminen on tärkeässä roolissa makrotalouden epätasapainon korjaamisessa. Samaan aikaan yksityiset vuokramarkkinat ovat suhteellisen pienet, minkä vuoksi omistusasumiselle on vain vähän kohtuuhintaisia ja saatavilla olevia vaihtoehtoja. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute haittaa myös työvoiman liikkuvuutta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

(23) Alankomaissa on pitkälle kehitetty pitkäaikaishoitojärjestelmä. Vaikka pitkäaikaishoidon menot ovat Alankomaissa jo EU:n korkeimmat, kustannusten odotetaan kasvavan merkittävästi. Pitkäaikaishoidon kokonaismenot olivat vuonna 2022 Alankomaissa 3,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä on selvästi EU:n suurin arvo. Vuoden 2024 ikääntymisraportissa ennakoitiin, että luku kasvaa 1,0 prosenttiyksikköä vuoteen 2040 mennessä ja 1,9 prosenttiyksikköä vuoteen 2070 mennessä. Lisäksi laitoshoidon järjestämisen yksikkökustannukset Alankomaissa kuuluvat EU:n korkeimpiin, myös mitattuna suhteessa BKT:hen asukasta kohden. Tämä viittaa siihen, että julkisen talouden kestävyyttä voidaan pitkäaikaishoidon osalta parantaa vähentämällä järjestelmän tehottomuutta vaarantamatta sen korkeaa laatua ja kattavuutta. Esimerkkinä tällaisesta tehottomuudesta on se, että kotihoitoa Alankomaissa tarjoavilla kunnilla on kannustimia siirtää potilasvastuuta palveluasumisen suuntaan sen sijaan, että ne jatkaisivat kotihoidon ja yhteisöperustaisen hoidon tarjoamista potilaille mahdollisimman pitkään. Lisäksi pitkäaikaishoitojärjestelmän tehottomuuteen voitaisiin puuttua esimerkiksi käyttämällä enemmän digitaalisia ja innovatiivisia ratkaisuja tai investoimalla ennaltaehkäisyyn, jotta pitkäaikaishoidon tarpeen syntymistä ja riippuvuutta tuesta päivittäisissä toiminnoissa voitaisiin viivästyttää.

(24) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen suunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Alankomaiden pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta suunnitelman sitoumukset voidaan täyttää viimeistään elokuussa 2026, Alankomaiden on olennaisen tärkeää nopeuttaa merkittävästi uudistusten toteutusta ja erityisesti varmistaa maakohtaisiin suosituksiin liittyvien uudistusten tehokas toteutus. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(25) Alankomaiden edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa

perustan EU-rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Alankomaat on edistynyt koheesiopolitiikan ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta vielä on jäljellä haasteita. Vaikka alueelliset erot asukasta kohti lasketussa BKT:ssä ovat pysyneet vakaina ja kaikki alueet ovat selvästi EU:n keskiarvoa kilpailukykyisempiä, siirtyminen hiilineutraaliin talouteen vaikuttaa eri tavoin alueisiin, joilla on päästöintensiivisten toimialojen klustereita. Koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa on tärkeää nopeuttaa, ja ohjelmissa sovitut toimintalinjat pätevät edelleen. Tavoitteet tukea vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvää innovointia sekä tukea vihreää taloutta alueilla, joiden teollisuusklustereihin ilmastosiirtymä vaikuttaa eniten, ovat edelleen erityisen tärkeitä. Yhteiskunnallisten siirtymien tukeminen suurten kaupunkien köyhillä alueilla on edelleen merkityksellistä. Sosiaalisen ja työmarkkinoiden eriarvoisuuden vähentämiseksi tarvitaan yhä toimia investoimalla yhtäläisiin (työllistymis)mahdollisuuksiin ja torjumalla syrjintää. Koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä olisi edistettävä mahdollisuuksia testata ja pilotoida ratkaisuja, joilla vähennetään sähköverkkojen ylikuormitusta. Näin edistettäisiin Alankomaiden vihreää siirtymää. Alankomaat voisi hyödyntää Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevaa aloitetta tukeakseen teollisuuden muutosta ja helpottaakseen investointeja nettonollateknologian tuotantoon, myös täydennys- ja uudelleenkoulutukseen.

(26) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla, Alankomailla on useita haasteita, jotka liittyvät työmarkkinoiden segmentoitumiseen, työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen, perusopetukseen, riippuvuuteen fossiilisista polttoaineista ja liiallisiin typpilaskeumiin.

(27) Joustavien työmuotojen osuus (työntekijät, joilla on määräaikainen työsopimus, ja itsenäiset ammatinharjoittajat) on edelleen suuri Alankomaiden työmarkkinoilla. Tämä viittaa työmarkkinoiden segmentoitumisen riskin jatkumiseen ja aiheuttaa varsin vääristäviä vaikutuksia työmarkkinoiden laitamilla oleville. Se myös saattaa lisätä mahdollisuuksiin liittyvää eriarvoisuutta ja heikentää tuottavuutta. Tietty joustavuus työmarkkinoilla voi auttaa parantamaan talouden sopeutumiskykyä. Sen avulla voidaan myös ottaa paremmin huomioon yksilölliset mieltymykset. Joustavien työmuotojen liiallisella käytöllä voi kuitenkin olla kielteisiä vaikutuksia työntekijöihin ja talouteen laajemmin. Esimerkiksi koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen osallistuminen on haastavaa niille, joiden työjärjestelyt ovat joustavia. Tämä puolestaan vähentää investoimista osaamiseen ja pahentaa tuottavuuden heikkenemistä. Alankomaiden hallitus on ilmoittanut yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa toimenpiteistä, joilla puututaan pysyvien ja joustavien työjärjestelyjen välisiin eroihin. Toimenpiteitä ovat muun muassa nollatuntisopimusten lakkauttaminen, nykyisten päivystyssopimusten korvaaminen uudentyyppisellä työntekijöiden toimeentuloturvaa parantavalla sopimuksella sekä vuokratyöntekijöiden työsuhdeturvan parantaminen. Näiden suunnitelmien hyväksymisen ja toteutumisen nopea eteneminen ja tehokas täytäntöönpano on tärkeää. Näin voidaan varmistaa, että tietynlaisen työsopimuksen käytöstä päätetään työpaikkakohtaisten tarpeiden tai työntekijöiden mieltymysten perusteella, ja samalla parantaa joustavissa työsuhteissa olevien henkilöiden työllisyyttä ja yhteiskunnallista asemaa sekä vähentää työmarkkinoiden segmentoitumista.

(28) Työvoimapulaa ja osaamisvajetta esiintyi Alankomaiden työmarkkinoilla jo ennen covid-19-pandemiaa, mutta sen jälkeen ne ovat yleistyneet entisestään. Esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikan, terveydenhuollon, koulutuksen ja tekniikan aloilla ja

vihreään siirtymään liittyvien työpaikkojen aloilla on rakenteellista työvoimapulaa, jonka odotetaan jatkuvan. Tämä johtuu osittain väestörakenteen muutoksista. Vaikka yleinen työvoimaosuus on suuri, Alankomaissa on edelleen paljon hyödyntämättömiä työvoimaresursseja, kuten maahanmuuttajataustaisia tai osa-aikatyötä tekeviä henkilöitä. Työvoiman osittainen vajaakäyttö yhdistettynä osaamisvajeeseen vaarantaa Alankomaiden kilpailukyvyn ja voi hidastaa investointeja, myös uusien asuntojen rakentamiseen. Tämä tekee siitä merkityksellisen Alankomaiden makrotalouden epätasapainon kannalta. Näiden haasteiden ratkaisemiseksi tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon myös alakohtaiset tarpeet ja esteet. Työvoiman tarjonnan lisäämiseksi ihmisiä voitaisiin kannustaa lisäämään työtuntien määrää muun muassa työn laatua ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa edistävillä politiikkatoimilla. Lisäksi voitaisiin lievittää työvoimapulaa ja osaamisvajetta sekä parantaa sosiaalisia tuotoksia edistämällä täydennys- tai uudelleenkoulutusmahdollisuuksia kohdennetuilla ja räätälöidyillä toimenpiteillä, jotka suunnattaisiin erityisesti työmarkkinoiden laitamilla ja työelämän ulkopuolella oleville. Koska työntekijöistä on pulaa eri aloilla ja työvoiman tuottavuuden kasvu on pysähdyksissä, kysyntäpuolen politiikkatoimenpiteissä voitaisiin keskittyä edistämään korkean lisäarvon aloja ja yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyviä aloja, kuten koulutusta ja terveydenhuoltoa, parantamaan eri alojen välistä liikkuvuutta sekä tehostamaan tuottavuutta lisääviä investointeja ja T&K-investointeja.

(29) Vuoden 2022 kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) tulokset osoittavat, että vaikka parhaiten suoriutuvien 15-vuotiaiden osuus on edelleen suhteellisen suuri, vaikkakin laskeva, heikosti menestyneiden määrä on kasvanut jyrkästi matematiikassa, luonnontieteissä ja lukutaidossa. Laskeva trendi vaihtelee huomattavasti ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutuksen eri urapolkujen välillä. Testitulokset heikkenivät eniten alhaisimmat urapolut esiammatillisessa ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutuksessa (vmbo) valinneiden opiskelijoiden osalta. Lisäksi maahanmuuttajataustaiset opiskelijat (syntyperäiset opiskelijat, joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, ja ulkomailla syntyneet opiskelijat) menestyvät huonosti matematiikassa ja luonnontieteissä lähes kaksi kertaa niin usein kuin opiskelijat, joilla ei ole maahanmuuttajataustaa. Ero on hieman pienempi lukemisessa. Perustaidoissa tapahtunut heikkeneminen on yksi suurimmista EU:ssa. Se heikentää koulutus- ja työmarkkinatuloksia sekä pitkän aikavälin tuottavuutta ja kilpailukykyä. Opettajapulan lisääntyminen voi pahentaa haasteita, jotka liittyvät osaamisen kehittämiseen sekä koulutuksen tasapuolisuuteen ja laatuun. Tästä syystä Alankomaat voisi arvioida nykyisiä toimenpiteitä, jotka kohdistetaan perustaitoihin, ja tarkistaa niitä tarvittaessa. Näin niiden vaikutusta voitaisiin lisätä erityisesti oppilaitoksissa, joissa on muita heikommassa asemassa olevia opiskelijoita. Lisäksi Alankomaat voisi toteuttaa toimenpiteitä, joilla lisätään ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulupolkujen läpäisevyyttä ja laajennetaan kannustimia opettajien houkuttelemiseksi enemmän kouluihin, joissa on muita heikommassa asemassa olevia koululaisia.

(30) Verkonhaltijat joutuvat usein hylkäämään uusien sähköntuottajien ja -kuluttajien verkkoon pääsyä koskevat pyynnöt, koska sähköverkon ylikuormitus lisääntyy vähitellen. Verkon ylikuormitus uhkaa hidastaa puhtaaseen energiaan siirtymistä ja rajoittaa talouden toimintoja, minkä vuoksi sillä on merkitystä Alankomaiden makrotalouden epätasapainon kannalta. Näin ollen siirto- ja jakeluverkon kapasiteetin ja joustavuuden lisääminen on olennaisen tärkeää. Sen avulla voidaan varmistaa sähkön toimitusvarmuus, nopeuttaa uusiutuvan energian infrastruktuurin käyttöönottoa sekä maalla että merellä, vastata sähkön kysyntään ja parantaa kilpailukykyä. Joulukuussa 2023 hyväksytyssä kansallisessa energiajärjestelmäsuunnitelmassa

vaaditaan verkkoon ja varastointikapasiteettiin tehtäviä lisäinvestointeja, jotka on toteutettava välittömästi. Sähköinfrastruktuurin laajentamiseen tarvittavien investointien helpottamiseksi sähkön siirto- ja jakeluverkkojen nopeammat lupamenettelyt ovat ratkaisevan tärkeitä. Nopeammat lupamenettelyt nopeuttaisivat myös maalla ja merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden toteutusta. Osana perusedellytyksiä on myös mahdollista puuttua ylikuormitukseen teknisillä toimenpiteillä ja säädöksillä (esimerkiksi tariffikannustimet tai huipputuntirajoitukset).

(31) Voimaperäiset maatalouskäytännöt voivat aiheuttaa liiallista typpilaskeumaa, jolla on vakavia vaikutuksia maaperän terveyteen sekä vesi- ja meriekosysteemeihin. Se heikentää luonnonpääomaa sekä rajoittaa samalla merkittävästi luvanantoa typpipäästöjä aiheuttavalle rakennustoiminnalle ja uusiutuvan energian infrastruktuurin käyttöönottoa. Näin ollen nämä käytännöt ovat merkityksellisiä Alankomaiden makrotalouden epätasapainon kannalta. Jatkuvaa tukea tarvitaan, jotta voidaan edistää siirtymistä kestävään maatalouteen, myös luonnonmukaiseen maatalouteen, ja samalla varmistaa kilpailukyky ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. YMP:n strategiasuunnitelmansa ([23]) mukaisesti Alankomaat hyötyisi kotieläinten määrän vähentämisestä, kiertotalouteen perustuvaan ja luonnonmukaiseen maatalouteen siirtymisen nopeuttamisesta, uudelleenvettämiseen ja runsashiilisen maaperän tuotannosta poistamiseen kannustamisesta sekä kemiallisten torjunta-aineiden ja epäorgaanisten lannoitteiden käytön vähentämisestä. Lisäksi viljelijöiden asemaa arvoketjussa voitaisiin parantaa esimerkiksi kehittämällä edelleen EU:n laatumerkintöjä, parantamalla tuottajaorganisaatioiden laajempaa tunnustamista, tehostamalla maatalouden digitalisointia ja innovointia sekä lisäämällä luonnonmukaisten tuotteiden saatavuutta kuluttajille. Investointeja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen ja vähentämiseen sekä kestävään vesihuoltoon voidaan edelleen lisätä.

(32) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2024, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suositukset 1, 2, 3 ja 4 auttavat Alankomaita noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta, neljättä ja viidettä euroalueelle annettua suositusta.

(33) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuustekijöitä, joita liittyy yliarvostetuista asuntomarkkinoista johtuvaan suureen yksityiseen velkaan. Suosituksella 1 myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että euroalueelle annetun suosituksen täytäntöönpanoon johdanto-osan 31 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Alankomaat toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa

[23] C(2022) 9800 final.

nettomenojen[24] kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan pysymään alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja jolla julkinen velka saadaan pidettyä maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä; yhdenmukaistaa erityyppisten omaisuustulojen verotusta muun muassa kotitalouksien velanoton suosimisen vähentämiseksi; poistaa esteitä uusien asuntojen rakentamiselta ja varmistaa asuntojen kohtuuhintaisuuden ja saatavuuden yksityisillä vuokramarkkinoilla; vastaa ikäsidonnaisten menojen odotettuun kasvuun parantamalla pitkäaikaishoitojärjestelmän kustannustehokkuutta;

2. nopeuttaa merkittävästi elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun täytäntöönpanoa varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa; keskittyy edelleen niiden väliarvioinnin yhteydessä sovittuihin toimintalinjoihin ja edistää testaus- ja pilotointiratkaisuja, jotka auttavat vähentämään sähköverkon ylikuormittumista, ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

3. toteuttaa toimenpiteitä, joilla vähennetään kannustimia käyttää joustavia tai määräaikaisia työsopimuksia; puuttuu rakenteelliseen ja alakohtaiseen työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen muun muassa hyödyntämällä käyttämätöntä työvoimapotentiaalia ja kannustamalla liikkuvuuteen korkean tuottavuuden sektoreille ja yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyville aloille; parantaa perustaitoja muun muassa puuttumalla opettajapulaan ja tarjoamalla räätälöityä tukea muita heikommassa asemassa oleville kouluille;

4. parantaa perusedellytyksiä sähkön siirto- ja jakeluverkkoihin tehtävien investointien lisäämiselle erityisesti uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton nopeuttamiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi; lisää ponnisteluja kohti kestävää maataloutta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

[24] Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 kohdan mukaan ’nettomenoilla’ tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.